

Înstîtuyaya Ehmedê Xanî Ehmedê Xanî Enstitüsü Ehmedê Xanî Institute

Înstîtuyâ
Ëhmedê Xanî

Ëhmedê Xanî
Ënstitüsü

Ëhmedê Xanî
Înstitute

EHMEDÊ XANÎ KESAYETA BÎ KURTÎ

Di dîrokê de gelek kesayetên girîng, di serdema ku tê de jiyane bi temamî nehatine fêmkirin û rûmeta ku bûye para wan neditine. Ehmedê Xanî jî di heyema ku tê de jiyaye, bi heqê xwe nehatiye fêmkirin û rûmeta bûbû para wî neditiye.

Xanî yê ku hizirmendekî mezin bû, di van salên dawî de eleqeyek mezin ditiye û aliyê wî yê rewşenbîrî û wejeyî hatiye fêm kirin. Ehmedê Xanî erebî, farisî û tirkî wekî zimanê dayîka xwe kurdî baş dizanibû û bi qasî ku di van zimanan de helbest binivîse hoste bû. Ji zarokatîyê ve berê xwe dabû zanistê û bi tevahîya jiyana xwe, bi zanistê ve bihurandibû.

Xanî, dixwest bide peyitandin ku kurdî ji tu aliyek ve ne kêmi erebî û farisî ye.

Bi vê armancê, li ser çîrokên kurdî yên gelêrî perwerde dabû û ji dûrketina kevneşopiyên hînbûyî ve li şûna erebî û farisî kurdî wekî zimanê perwerdeyê bi kar anîbû.

Nexasim di berhemên xwe de bi hûrgilîyeke mezin bikaranîna wî ya kurdî, û bi taybetî berzkirina wateyên hin tegehên klasîk, serdestîya Xanî ya li ser zimên û piştevaniya li ser wêjaya klasîk nişan dide.

Xanî, wêjeyê mîna neynikeke gel bi kar aniye û bi hildana daneheveke ji nîfşên berê ji bo mirovên îro mîratek pir girîng hiştiye.

Ev xîreta wî, dibe ku ne di çaxa wî de lê di roja me de Xanî di nav wêjeyên cihanê de bi cih kiriye û berhemên wî bi wergerên zimanên din ên bê hejmar ve dest bi serkeftineke wesfa gerdûnî kiriye.

Bandoreke mezin ya xebatên xanî yên ku sinorên xwe derbas kirine ji bo pêşvaçûn û jiyîna kurdî çêbûye.

Xanî ji ber heza ji gelê xwe û rûmet dayîna kurdî, rêyek, jiyaneke awarte hilbijartîye û ji bo vê mebesta payebilind ji dil xebitîye heta dest ji jiyana xwe jî kêşaye.

Çar berhemên mezin ên Xanî yê ku ghiştime roja me hene. (Mem û Zîn, Eqîdeya Îmanê, Nûbehara Biçûkan û Dîwan) bê şik ji van a herî tê nasîn Mem û Zîn e.

Her çiqas, ev berhem ji aliye hejmaran ve kêmi bin jî, ligel heyama ku hatine nivîsîn, bi naverok û peyamên xwe ve ji ber ku xîtabê sedsalan dikin berhemên hêja yên gerdûnî ne.

Ev berhem, bi taybetî ji ji aliye xwemalî, çandî û nasnameyên kurdan ve gelek girîng in. Ligel berhemên Xanî yên ku ghiştime roja me, tê zanîn ku berhemên wî yên di nav behra dîrokê de mane û neghiştiyane roja me jî hene.

Ehmedê Xanî berhema xwe ya bi navê Mem û Zînê di sala 1695an de xelas kiriye.

“Mem û Zîn”, bi sedsalan di nav gelên kurd de, bi devkî û destxetan jîyaye.

Di salên dawî de li gelek cihên cihanê ji nû ve bi gelek zimanên cihanê çap bûye.

Cara yekem, di 1919an de li Stenbolê; piştê 1947an de li Helebê, di 1954an de li Hewlêrê, 1957an de li Şamê, di 1960an de li Bexdayê, di 1962an de li Moskovê, di 1968an de li Stenbolê, di 1988an de li Urmîyê û di 1995an de li Swêdê Uppsala û li Şamê, di 2006an de li Duhokê hat weşandin.

Mem û Zîn a ku bi tîpên latînî hatiye nivîsîn, cara yekemîn, di 1998an de ji aliye M. Emîn. Bozarslan ve hat weşandin. M.Emin Bozarslan ji bo salvegera sê sed salîya Mem û Zînê di sala 1995an de bi tîpên latînî, ji nû ve bi şîroveyeke binirx çap kirîye.

Mamosteyên me yên hêja H.MEM û Kadrî Yildirim bi lêkolîn û xebatên xwe yên li ser Ehmedê Xanî û Mem û Zîn ked û xizmetên gelek girîng û giranbuhaya ji vê pêvajoyê re kirin. SALNAMEyên Ehmedê Xanî yên ku bi kedeke mezin ji aliye M. Gültekin, N.Gültekin û B.Gültekin ve hatine amadekirin û di nava 5 salan de hatine weşandin, bi agahî û belgeyên ku tê de hene, pêvajoya me ronî dike.

Nivîskarê kurd Jan Dost jî ev berhema giranbiha bi şîroveyeke berfireh ku sê caran li Şam, paytexta Sûriyê, Beyrût û Dihokê hatiye çapkirin wergerandiye erebî û di sala 2007an de jî Jan Dost Mem û Zîn bi kurdiya nûjen û kurdî nivîsiye û bi hûrgilî daye zanîn. bi kurdî şîroveyek da.

Berhema Mûrad Ciwan a bi navê “Jiyan, Bîrûbawerî û Berhemên Ehmedê Xanî”, XANÎNAME ku ji aliye Mahîr Taha ve hatiye amadekirin û pirtûka "Feylesofê Kurd Ehmedê Xanî " ya ku Abdullah Yaşîn nivîsandiye ji divê li vir gerek bibiranîn

Wezaretê Çand û Turîzma Komara Tirkîyeyê pirtûka bi navê Mem û Zîn a Ehmedê Xanî, di sala 2010an de weşand. Di rûpeleke pirtûkê de, metneke orjinal a ku bêtîpên erebî û di rûpela din de jî metneke latînîya kurdî û tirkî heye. Ev pirtûk 2.500 heb hat weşandin. Çend hebên vê pirtûkê li pirtûkxaneyan belav bûn û çend hebên din jî ji bo firotinê hatin peşkeş kirin. Cara yekem pirtûkeke kurdî ji aliye Wezaretê Çand û Turîzma Komara Tirkîyeyê, tê amade kirin û weşandin.

Ji bo Ehmedê Xanî, rêya şaşnebar nêrîna mirovî ya bi hezkirina ji dil e.

Ji bo Xanî, girîngî û qedirdayîna çanda xwe, gelê xwe û zimanê gelê xwe ye.

Ji bo wî tengasiyên li ber yekîtî û hebûnê,

ji holê rakirina metodên şaş ên ku her wext serdest bûne,

bingeha zanist evîn vîn biryardarîyê ye.

EHMEDÊ XANÎ KISA VE ÖZ

Tarihteki pek çok önemli şahsiyet, yaşadığı dönemde yeteri kadar anlaşılammış ve hak ettiği değeri görmemiştir.

Ehmedê Xanî de, kendi yaşadığı dönemde hakkı ile anlaşılammış ve hak ettiği değeri görmemiştir.

Büyük bir düşünür olan Xanî, son yıllarda ilgi odağı olmaya, edebi ve entelektüel yönü anlaşılmaya başlanmıştır.

Ehmedê Xanî Arapça, Farsça ve Türkçeyi ana dili Kürtçe kadar iyi bilen ve bu dillerde şiir yazacak kadar usta olan biriydi. Çocukluğundan itibaren ilme yönelmiş ve hayatı boyunca ilim ile iç içe olmuştu.

Xanî, Kürtçenin Arapça ve Farsçadan geri kalır bir yanının olmadığını kanıtlamak istiyordu.

Bu amaçla, Kürt halk öyküleri üzerine eğitim vermiş ve alışılmış geleneklerin dışına çıkarak Arap ve Farsça yerine Kürtçeyi eğitim dili olarak kullanmıştır. Nitekim eserlerinde Kürtçeyi büyük bir titizlikle kullanması, özellikle kimi klasik kavramların anlamlarını yüceltmesi, Xanî'nin dile ne kadar hakîm olduğunu ve klasik bir edebiyat taraftarı olduğunu göstermektedir.

Xanî, edebiyatı milletin aynası olarak kullanarak, geçmiş kuşaklardan devraldığı birikim ile günümüz insanlarına çok önemli bir miras bırakmıştır. Onun bu denli gayreti, kendi çağında olmasa bile günümüzde dünya edebiyatları arasında hak ettiği yerini almaya ve eserleri sayısız dillere çevrilerek evrensel bir nitelik kazanmaya başlamıştır.

Kürtçenin yaşaması ve gelişmesinde, Ehmedê Xanî'nin bu sınırları aşan çalışmalarının büyük bir katkısı vardır.

O, Kürtçeye olan saygısı ve milletine olan sevgisinden dolayı olağandışı bir hayat yolunu tercih etmiş ve bu uğurda kendi hayatından feragat ederek bu ulvî gayeyi gerçekleştirmek için canla başla çalışmıştır.

Xanî'nin günümüze ulaşan dört büyük eseri (Mem û Zîn, Eqîdeya İmanê, Nûbehara Biçûkan ve Divan) arasında şüphesiz en bilineni Mem û Zîn'dir. Sayıca az olmasına rağmen bu eserler, yazıldıkları dönem, içerikleri ve mesajları ile asırlara hitap eden evrensel nitelikli eserlerdir. Bu eserler özellikle Kürtlerin kimlik, kültür ve aidiyetleri bakımından oldukça önemlidir. Xanî'nin günümüze ulaşan eserlerinin yanında, tarihin dehlizlerinde kalan ve günümüze ulaşmayan eserlerinin de olduğu bilinmektedir.

Ehmedê Xanî Mem û Zîn adlı eserini 1695 yılında tamamlamıştır."Mem û Zîn", yüzyıllardır Kürt halkı arasında sözlü ve el yazısıyla yaşadı.

Son yıllarda dünya'nın birçok yerinde, birçok dünya dilinde yeniden basıldı.

İlk olarak 1919'da İstanbul'da; daha sonra 1947'de Halep'te, 1954'te Erbil'de, 1957'de Şam'da, 1960 Bağdat'ta, 1962'de Moskova'da, 1968'de İstanbul'da, 1988'de Urmiye'de ve 1995'te İsveç'te Uppsala ve Şam'da, 2006'da Duhok yayınlandı. Latince yazılan "Mem û Zîn" ilk olarak 1968 yılında M. Emin Bozarslan tarafından İstanbul'da yayınlandı. M.Emin Bozarslan, Mem û Zîn'in 300. yıl dönümü vesilesiyle 1995 yılında Latin harfleriyle ve değerli bir yorumla yeniden basmıştır. Bu baskı, orijinal metin ve uygun bir Kürtçe çeviriden oluşmaktadır. Değerli öğretmenlerimiz H.MEM ve Kadri Yıldırım Ehmedê Xani ve Mem û Zin üzerine yaptıkları çalışma ve eserleriyle bu sürece çok önemli ve değerli katkı ve hizmet sundular.

M.Gültekin, N. Gültekin ve B. Gültekin'in büyük bir emekle hazırladıkları ve beş yıllık bir süreç içerisinde yayınladıkları Ehmedê Xanî SALNAME leri içerdikleri bilgi ve belgelerle sürecimize çok değerli ışık tutmuştur.

Yazar ve araştırmacı Jan Dost da bu değerli eseri Suriye'nin başkenti Şam'da, Beyrut ve Dohuk'ta üç kez yayınlanan ayrıntılı bir yorumla Arapça'ya çevirdi. Yine 2007'de Jan Dost, Mem û Zîn'i modern Kürtçe ve Kürtçe yazdı ve ona ayrıntılı bir Kürtçe yorum verdi.

Murad Ciwan'ın "Ehmedê Xanî'nin Hayatı ve Eserleri" adlı çalışması, Mahir Taha tarafından hazırlanan "XANÎNAME" ve Abdullah Yaşın tarafından yazılan "Kürt Filozofu Ehmedê Xanî " kitabına da burada hatırlatma yapmak gerekir.

Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ehmedê Xanî'nin "Mem û Zîn" adlı kitabını 2010 yılında yayımladı. Kitabın bir sayfasında Arapça karakter içermeyen orijinal bir metin, diğer sayfada ise Türkçe ve Kürtçe Latince bir metin var. Bu kitabın 2.500 adet basıldı. Bu kitapların bir kısmı kütüphanelere dağıtılmış ve bir kısmı satışa sunulmuştur. İlk defa bir Türkiye Cumhuriyeti bakanlığı Kürtçe bir kitap hazırlayıp yayınlıyor.

Ehmedê Xani için şaşmaz yol sevgi dolu insani bakıştır.

Kendi milletine ve onun diline, kültürüne verdiği önem ve değerdir.

Onun için birliğin, dirliğin önündeki engelleri, alışlagelmiş yanlış yöntemleri

ilimle, sevgiyle yok etmek irade ve kararlılığı esastır.

BRIEFLY ABOUT EHMEDÊ XANÎ

Many important figures in history were not adequately understood and did not receive the value they deserved during their lifetime. Ehmedê Xanî was not properly understood and did not receive the value he deserved during his lifetime.

Xanî, a great thinker, has become the center of attention in recent years and his literary and intellectual aspects have begun to be understood. Ehmedê Xanî was someone who knew Arabic, Persian and Turkish as well as his native language, Kurdish, and was proficient enough to write poetry in these languages. He was interested in science since his childhood and was involved with science throughout his life.

Khani wanted to prove that Kurdish was not inferior to Arabic and Persian.

For this purpose, he gave education on Kurdish folk tales and went beyond the usual traditions and used Kurdish as the language of education instead of Arabic and Persian. As a matter of fact, his meticulous use of Kurdish in his works, especially his exaltation of the meanings of some classical concepts, shows how well Xanî was in the language and that he was a supporter of classical literature.

By using literature as a mirror of the nation, Xanî left a very important legacy to today's people with the knowledge he inherited from past generations. His efforts have begun to take his deserved place among world literature, even if not in his own time, and his works have begun to gain a universal quality by being translated into countless languages.

Ehmedê Xanî's works that go beyond these borders have a great contribution to the survival and development of the Kurdish language.

He chose an extraordinary life path because of his respect for the Kurdish language and his love for his nation, and he sacrificed his own life for this cause and worked hard to achieve this lofty goal.

Among Xanî's four great works that have survived to the present day (Mem û Zîn, Eqîdeya Îmanê, Nûbehara Biçûkan and Divan), the most well-known is undoubtedly Mem û Zîn. Although these works are few in number, they are universal works that appeal to centuries with the period in which they were written, their content and messages. These works are especially important in terms of the identity, culture and belonging of the Kurds. It is known that in addition to the works of Xanî that have survived to the present day, there are also works that have remained in the corridors of history and have not survived to the present day.

Ehmedê Xanî completed his work Mem û Zîn in 1695. "Mem û Zîn" has lived among the Kurdish people for centuries, verbally and in handwriting. In recent years, it has been reprinted in many parts of the world and in many world languages.

First in Istanbul in 1919; then in Aleppo in 1947, in Erbil in 1954, in Damascus in 1957, in Baghdad in 1960, in Moscow in 1962, in Istanbul in 1968, in Urmia in 1988 and in 1995. It was published in Uppsala and Damascus in Sweden, and in Duhok in 2006. "Mem û Zîn", written in Latin, was first published in Istanbul in 1968 by M. Emin Bozarslan. On the occasion of the 300th anniversary of Mem û Zîn, M. Emin Bozarslan reprinted it in Latin letters with a valuable comment in 1995. This edition consists of the original text and an appropriate Kurdish translation.

Our dear teachers H. MEM and Kadri Yildirim did very important and precious services to this process with their research and work on Ahmed Khani and Mem and Zin. Ahmed Khani's SALNAME, prepared with great effort by M.Gültekin, N.Gültekin and B.Gültekin and published within 5 years, illuminates our process with the information and documents they contain.

The Kurdish writer Jan Dost has also translated this precious work into Arabic with a detailed description that has been published three times in Damascus, the capital of Syria, Beirut and Dihok, and in 2007, Jan Dost wrote Mem and Zin in modern Kurdish and made it known in detail. gave a comment in Kurdish. In addition. Murad Ciwan's work entitled "Ehmedê Xani's Life and Works", "XANÎNAME" prepared by Mahir Taha and the book "Kurdish Philosopher Ehmedê Xanî" written by Abdullah Yaşin should also be recalled here.

The Ministry of Culture and Tourism of the Republic of Turkey published Ehmedê Xanî's book "Mem û Zîn" in 2010. On one page of the book there is an original text without Arabic characters, and on the other page there is a Latin text in Turkish and Kurdish. 2,500 copies of this book were printed. Some of these books were distributed to libraries and some were offered for sale. For the first time, a ministry of the Republic of Turkey prepares and publishes a book in Kurdish.

For Ehmedê Xani, the infallible path is a loving humanitarian perspective. It is the importance and value he attaches to his own nation and its language and culture.

For this reason, the obstacles to unity and harmony are the usual wrong methods.

Willpower and determination are essential to destroy with knowledge and love

Înstîtuya Ehmedê Xanî saziyek e ku li ser xebatên çandî ye, ku navê bîrmend, nivîskar, helbestvan, mamosteyê mîstîsîzmê yê mezin, kalê me yê qedirbilind Ehmedê Xanî ye û armanca wê ew e ku raman û berhemên mamosteyê mezin bi nîfşên nû yên li welatê me û Cihanê bide naskirin.

Helbestvan û feylesofa mezin a Kurd Ehmedê Xanî yek ji navdartirîn helbestvanên serdema navîn û nûjen ên Rojhilata Navîn e, yek ji helbestvanên ku herî zêde hatine xwendin û wergerandin bo zimanên biyanî û pirtûk û gotarên li ser wê hatine nivîsandin. Tevî nebûna piştewanî û palpiştiya sistematîk ji aliyê hikûmet û dezgehekê ve, navûdengê Xanî bi lez li cihanê belav dibe û hema hema her sal, em dibin şahidê wergerandina berhemên wî bi zimanekî din ê biyanî yan jî weşandina pirtûk û gotarên lêkolînî li ser wî.

Ehmedê Xanî yek ji hostayên wêje û ramana cîhana kurd û Rojhilata Navîn e. Asha li Rojhilat, Îmrûl Kays, Hafîz-î Şîrazî, Sadî Şîrazî, Omer Xeyam, Fuzûlî, Fîrdevsî; Cervantes, Dante, Goethe, Shakespeare ji bo wêje, ziman û çanda xwe ya li Ewropayê çiqas girîng in; Ehmedê Xanî ji bo gelê Kurd, zimanê Kurdî, wêjeya Kurdî û çanda Kurdî jî girîng e.

Daxwaza me ya herî mezin wek gel di vî warî de ew e ku em navê Ehmedê Xanî wekî Cervantes (1547-1616), Goethe (1749-1832), Dante (1265-1321) û Shakespeare (1265-1321) û navê Ehmedê Xanî (1651-1707) bi berdewamî ava bikin, birûmet bikin û saz bikin.

Di bin ronahiya hemû tesbîtan de ya ku divê em bikin ew e ku xebatên li ser Ehmedê Xanî sistematîze bikin û şert û mercên gihandina wê ji nîfşên nû û girseyên herî berfireh re çêbikin.

Di vê çarçoveyê de armanca me avakirina ÎNSTÎTUYA EHMEDE XANÎ ye û weşana wê ya bi navê XANÎNAME bê çapkirin. Erkên sereke yên ÎNSTÎTUYA EHMEDE XANÎ û XANÎNAMEyê ji aliyekî ve berhevkirin û weşandina gotar, şîrove û nûçeyên li ser Ehmedê Xanî û berhemên wî yên ku di kovar û rojnameyan de hatine weşandin, organîzekirina panel û semîneran, avakirina pirtûkxane û pirtûkxaneyekê ye. arşîv û paralelî van jî avakirina pirtûkxaneyekê nû dê teşwîq bike û lêkolînên di vî warî de piştgirî bike.

Bi hêza ku em ê ji avahiyeke wiha bi dest bixin, em plan dikin ku lêkolîna Xanî bikin û piştgiriya bidin kesên ku dikin û li gorî pêvajoyê bi demê re avakirina pirtûkxane û arşivekê di nav armancên me yê sereke de ye.

Yek ji erkên herî bingeîn ên Înstîtuyê ev e; mazinên me yê weke Baba Tahirê Uryan, Elî Herîrî, Melayê Cizîrî, Feqiyê Teyra, Melayê Bateyî ku bingeha edebiyata kurdî ya klasîk daniye, dê di naskirin û danasîna wê de bibin alîkar.

Zimanê me yê zikmakî, Kurdî, ku Ehmedê Xanî herî zêde jê re eleqedar bûye û di jiyana xwe de ked daye. Parastin, pêşxistin û bipêşxistina çanda Kurdî bi parastina wê, qada ku em weke Înstîtuyê herî zêde jê re eleqedar in û pêşengiyê jê dikin.

Înstîtûya me bi tu parti, cemaat, kes, malbat û eşîrekê re ti têkili/têkiliya wê nîne.

Înstîtûya me ji her kesê ku bername û prensîbên wê yê sazîbûnê qebûl bike, bipejirîne û bi cih bîne re vekirî ye.

Saziyek xwedî armancên girîng û dîrokî destkeftiya hemû gelê me, heta ya hemû mirovahiya ye.

- » Înstîtuya Ehmedê Xanî rêxistineke sivil a serbixwe û bêalî ye.
- » Li ser bingeha azadiya raman û derbirînê ye, û prensîpa derbirîna her ramanê bêyî dûrxistina ramanên din û bêyî ku zextê li ser wan bike, digire dest.
- » Xebatên xwe li ser ramana zanistî, rexnegir û azad esas digire û her cure ramana dogmatîk û totalîter red dike.
- » Dipejirîne prensîba ku her ramana ku rêzê li maf û azadiyên gerdûnî digire û nîrxên demokratîk dipejirîne, divê bikaribe bi hev re bijî.
- » Aştî, rêzgirtin û wekheviya di navbera civakan de qebûl dike û piştgirî dike.
- » Di kar û çalakiyên xwe de vekirîbûn û şefafiyeteke tam dibîne.
- » Xwedî karkirin û rêvebirina navxweyî ya demokratîk e.
- » Her cure ziman, nêzîkatî û pratîka cihêkarî, dûrxistin û zayendperest red dike.
- » Her cure hevkarî û hevgerîna di navbera sazîyan de diparêze û piştgirî dike.
- » Rêxistinkirina çalakiyan di hemû qadên têkildarî zanist, huner û çandê de, danîna peywendîyan bi sazîyên neteweyî û navneteweyî re, lêkolîn, lêkolîn û lêkolînên li ser bingeha projeyan jî qadên xebata sazîya me ne.
- » Armanca ew e ku bi sazîyên (Muze, Galerî, Şano, Weşanxane û sazîyên din ên çand/hunerî/Akademiyên) re, akadêmîsyen û lêkolînerên ku di gelek qadên xebatê yê hevpar û mîna hev de, di nav sînor û derveyî sînor de çalakiyan dikin re hevkarîyê bike.
- » Di dema bikaranîna zimanên tirkî û navneteweyî de, di xebatên xwe de girîngiyê dide kurdî.

- » Girîngiyê dide nasandina zimanê kurdî û çanda kurdî di qada neteweyî û navneteweyî de û di van waran de xebatên xwe dimeşîne. (Lêkolîn, kurs, panel, konferans û hwd.).
- » Înstîtuya Ehmedê Xanî navenda wê li Stockholmê ye û tekane desthilat e ku destûr daye şaxên xwe li welatên din veke. Hemû şax bi biryar û prensîbên navendê ve girêdayî ne û di pratîkê de berpirsyar in. Endamtiya şaxên ku biryar û prensîbên navendî binpê dikin dê ji aliyê navendê ve bîn avêtin.

Ehmedê Xanî Enstitüsü, adını büyük düşünür, yazar, şair, tasavvuf ustası, değerli büyüğümüz Ehmedê Xanîden alan, Ülkemiz 'de ve Dünya da büyük üstadın düşüncelerini ve eserlerini yeni kuşaklara tanıtmayı amaçlayan, kültürel faaliyetlere odaklı bir kurumdur

Büyük Kürt şairi ve filozofu Ehmede Xani, Orta Doğu'nun en ünlü orta ve yakın çağ şairleri arasında yurt dışında en çok okunan ve yabancı dillere tercüme edilip hakkında kitap ve makaleler yazılanların hemen başında gelmektedir. Herhangi bir devlet veya kurumun sistemli bir destek ve teşviki olmamasına rağmen Xani'nin ünü dünyada hızla yayılmakta, nerdeyse her geçen yıl başka yabancı bir dilde eserlerinin tercümesine ya da hakkında kitap ve araştırma yazılarının yayınlandığına tanık oluyoruz.

Ehmede Xani, Kürt dünyasının ve Ortadoğu'nun büyük edebiyat ve düşün ustalarından biridir. Doğu'da A'şa, İmrul Kays, Hafız-ı Şirazi, Sadi-i Şirazi, Ömer Hayyam, Fuzuli, Firdevsi; Avrupa'da, Cervantes, Dante, Goethe, Shakespeare kendi edebiyat, dil ve kültürleri için ne kadar önemliler; Ehmede Xani'nin de Kürt halkı, Kürt dili, Kürt edebiyatı ve Kürt kültürü için önemi odur.

Bizlerin de halk olarak bu alandaki en büyük arzusu, Ehmedê Xanî ismini Cervantes (1547-1616), Goethe (1749- 1832), Dante (1265-1321) ve Shakespeare (1564-1616) isimleri gibi sürekli inşa etmek, yüceltmek ve kurumlaştırmaktır.

Tüm belirlemeler ışığında bizlerin yapması gereken Ehmede Xani hakkındaki çalışmaları sistemli bir hale getirilmesini ve öncelikli olarak yeni kuşaklara ve en geniş kitlelere ulaştırılmasının koşullarını yaratmayı zorunlu kılmaktadır.

Bu bağlamda hedefimiz EHMEDÊ XANÎ ENSTİTÜSÜ 'nün kuruluşu ve onun yayın organı XANÎNAME'nin yayın hayatına sokulması çalışmasıdır. EHMEDÊ XANÎ ENSTİTÜSÜ'NÜN ve XANÎNAME'nin temel görevi, bir yandan Ehmedê Xani ve eserleri hakkında bugüne kadar dergi ve gazetelerde yayınlanan yazı, yorum ve haberleri derleyerek yayınlamak, panel ve seminerler düzenlemek, bir kütüphane ve bir arşiv oluşturmak ve bunlara paralel olarak da yeni araştırmaları teşvik etmek ve bu doğrultudaki çalışmaları desteklemek olacaktır.

Böyle bir yapılanmadan alacağımız güçle Xanî araştırmaları yapmayı, yapanlara destek vermeyi planlıyoruz, ayrıca sürece bağlı olarak, bir kütüphane ve arşiv kurmak da esas hedeflerimiz arasındadır.

Enstitünün en temel görevlerinden biri de; klasik Kürt edebiyatının temellerini atan Baba Tahir Uryan, Eli Heriri, Melaye Ciziri, Feqiye Teyran, Mela Bateyi gibi büyüklerimizin tanınmasına ve tanıtılmasına katkı sunmak olacaktır.

Ehmedê Xanî'nin yaşamı boyunca en çok önemsediği ve emek verdiiği anadilimiz Kürtçe 'ye, Kürt kültürüne sahip çıkıp onun korunmasına, gelişimine ve tanıtımına hizmet etmek, Enstitü olarak en çok önemsediğimiz ve öncelediğimiz alandır.

Enstitümüzün hiçbir parti, cemaat, şahıs, aile ve aşiret ile bir bağı/bağlantısı söz konusu değildir.

Enstitümüz kurumsal program ve prensiplerini kabul eden ve bunlara uyan ve uygulayan herkese açıktır. Böyle önemli ve tarihsel amaçları olan bir kurum bütün halkımızın hatta bütün insanlığın bir kazanımıdır.

- › Ahmed-i Hani Enstitüsü bağımsız ve tarafsız bir sivil toplum kuruluşudur.
- › Düşünce ve ifade özgürlüğünü temel alır, her fikrin diğer fikirleri dışlamadan ve baskı altına almadan ifade edilmesini prensip olarak benimser.
- › Faaliyetlerinde bilimsel, eleştirel ve özgür düşünceyi esas alır ve her türlü dogmatik ve totaliter düşünme biçimini reddeder.
- › Evrensel hak ve özgürlüklere saygılı ve demokratik değerleri benimseyen her türlü düşüncenin bir arada yaşayabilmesi gerektiği ilkesini benimser.
- › Toplumlar arası barışı, saygıyı ve eşitliği benimser ve destekler.
- › İşleyiş ve faaliyetlerinde tam bir açıklık ve şeffaflığı gözetir.
- › Demokratik iç işleyiş ve yönetim anlayışına sahiptir.
- › Her türlü ayrımcı, dışlayıcı ve cinsiyetçi dil, yaklaşım ve pratiği reddeder.
- › Kurumlar arasındaki her türlü iş birliği ve dayanışmayı önemser ve destekler.
- › Bilim, sanat ve kültürle bağlantılı tüm alanlarda etkinlikler düzenlemek, ulusal ve uluslararası kuruluşlarla ilişkiler kurmak, araştırma, inceleme, proje merkezli çalışmalar kurumumuzun uğraş alanlarının dahilindedir.
- › Türkiye sınırları içinde ve dışında, ortak ve benzer çalışma alanında geniş bir yelpazede faaliyet yürüten kurumlar (Müzeler, Galeriler, Tiyatrolar, Yayıncılar ve diğer kültür/sanat enstitüleri/Akademileri), akademisyenler ve araştırmacılarla iş birliği içinde olmayı hedefler.
- › Türkçe ve uluslararası dilleri kullanmakla birlikte faaliyetlerinde Kürtçeye öncelik verir.

- › Kürt dilini ve Kürt kültürünü ulusal ve uluslararası arenada tanıtıma önem verir ve bu alanlarda çalışmalarda (araştırma, kurs, panel, konferans vb.) bulunur.
- › Ehmede Xani Enstitüsünün merkezi Stockholm olup, başka ülkelerde şube açma yetkisine sahip tek mercidir. Bütün şubeler merkezin karar ve prensiplerine bağlı ve onları hayata geçirmekle yükümlüdür. Merkez karar ve prensiplerini çiğneyen şubelerin yeliği merkez tarafından düşürülür.

Ehmedê Xanî Institute is an institution focused on cultural activities, named after the great thinker, author, poet, master of mysticism, our esteemed elder Ehmedê Xanî, who aims to introduce the great master's thoughts and works to new generations in our country and in the world.

The great Kurdish poet and philosopher Ehmede Xani is one of the most famous medieval and modern poets in the Middle East, one of the most read and translated into foreign languages and books and articles written about him. Despite the lack of systematic support and encouragement from any government or institution, Xani's reputation spreads rapidly throughout the world, and almost every year we witness the translation of his work into another foreign language or the publication of books and research articles about him.

Ehmede Xani is one of the great masters of literature and thought in the Kurdish world and the Middle East.

East, A'sha, Imrul Kays, Hafiz-i Shirazi, Sadi-i Shirazi, Omer Khayyam, Fuzuli, Firdevsi; How important are Cervantes, Dante, Goethe, Shakespeare for their own literature, language and culture in Europe; Ehmede Xani is also important to the Kurdish people, the Kurdish language, Kurdish literature and Kurdish culture.

The greatest desire of us as a people in this field is to constantly build, glorify and institutionalize the name Ehmedê Xanî as the names of Cervantes (1547 - 1616), Goethe (1749 - 1832), Dante (1265 - 1321) and Shakespeare (1564 -1616).

In the light of all decisions, what we need to do is systematize the studies of Ehmede Xani and create the conditions for its delivery to the new generations and the widest masses in the entire globe.

In this context, our goal is to establish the EHMEDÊ XANÎ INSTITUTE and its publication, XANINAME, to be published. The main tasks of EHMEDÊ XANI INSTITUTE and XANINAME are on the one hand to compile and publish articles, comments and news about Ehmedê Xani and his works published in magazines and journals, to organize panels and seminars, to create a library and an archive, and in parallel with these, to encourage research and support studies in this direction.

With the strength we will gain from such a structure, we plan to conduct Xanî research and support those who do, and to establish a library and archive over time, depending on the process, is among our main goals.

One of the most basic duties of the institute is; Our sages like Baba Tahir Uryan, Eli Hariri, Melaye Ciziri, Feqiyye Teyra, Melaye Bateyi, who laid the foundation of classical Kurdish literature, will help in its recognition and promotion.

Our mother tongue, Kurdish, which Ehmedê Xanî cared about most and worked hard for all her life, Protecting, developing and promoting Kurdish culture by protecting it is the area we care about and give the highest priority as an institute.

Our institute has no ties/connections with any party, community, person, family or tribe.

Our institute is open to anyone who accepts, follows and implements its institutional programs and principles. An institution with such important and historical goals is an achievement for our entire people, including all of humanity.

- › Ahmed-i Hani Institute is an independent and impartial non-governmental organization.
- › It is based on freedom of thought and expression and adopts the principle of expressing every idea without excluding other ideas and without putting pressure on them.
- › It bases its activities on scientific, critical and free thinking and rejects all forms of dogmatic and totalitarian thinking.
- › Adopts the principle that every thought that respects universal rights and freedoms and adopts democratic values should be able to live together.
- › It adopts and supports peace, respect and equality between societies.
- › It observes full openness and transparency in its operations and operations.
- › It has a democratic internal functioning and administrative law.
- › It rejects all types of discriminatory, exclusive and sexist language, attitudes and practices.
- › It takes care of and supports all types of cooperation and solidarity between institutions.
- › Organization of activities in all areas related to science, art and culture, establishing relationships with national and international organizations, research, surveys and project-based studies are part of our department's area of activity.
- › It aims to collaborate with institutions (museums, galleries, theaters, publishers and other cultural / art institutes / academies), academics and researchers engaged in a wide range of common and similar areas of work, both within and outside the borders of Turkey.
- › While using Turkish and international languages, its priorities Kurdish in its activities.

- » It attaches importance to the promotion of the Kurdish language and culture in the national and international arena and works in these areas.
- » The Ehmedê Xanî Institute has its headquarters in Stockholm and is the only authority authorized to open branches in other countries. All branches are committed to the decisions and principles of the center and are responsible for their implementation.

The membership of the branches that violate the central decisions and principles will be terminated by the center.

Ehmedê Xanî yek ji hostayê wêje û ramana mezin a cîhana kurd û Rojhilata Navîn e. Çawa ku li Rojhilatê; A'şa, Îmrul Kays, Hafiz-î Şîrazî, Sadi Şîrazî, Omer Xeyam, Fuzûlî, Firdevsî; li Ewropayê Goethe, Shakespeare, Dante, Cervantes ji bo wêje, ziman û çanda xwe girîng in, Ehmedê Xanî jî ji bo gelê Kurd, zimanê Kurdî, wêjeya Kurdî û çanda Kurdî wîkas girîng e.

***

Ehmede Xani, Kürt dünyasının ve Doğu'nun büyük edebiyat ve düşün ustalarından biridir. Doğu'da A'şa, İmrul Kays, Hafız-ı Şîrazi, Sadi-i Şîrazi, ÖmerHayyam, Fuzuli, Firdevsi;

Avrupa'daGoethe, Shakespeare, Dante, Cervantes kendi edebiyat, dil ve kültürleri için ne kadar önemliseler; Ehmede Xani'nin de Kürt halkı, Kürt dili, Kürt edebiyatı ve Kürt kültürü için önemi odur.

***

Ehmede Xani is one of the great masters of literature and thought in the Kurdish world and the East.

In the East, A'sha, Imrul Qays, Hafiz-i Shirazi, Sadi-i Shirazi, Omar Khayyam, Fuzuli, Firdevsi;

Just as Goethe, Shakespeare, Dante and Cervantes are important to their own literature, language and culture in Europe, Ehmede Xani is equally important to the Kurdish people, Kurdish language, Kurdish literature and Kurdish culture.

Ehmedê Xani
1651-1707

ÎNSTITUYA **EXANI**
EHMEDÊXANÎ